

Aşağıdaki sorularımın, *Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ* tarafından Anayasa'nın 98'inci TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılması konusunda gereğini arz ederim.

Halide Türkoğlu
Diyarbakır Milletvekili

Engellilere yönelik söylemle başlayan ayrımcılık yaşamın her alanında kendini göstermeye devam etmektedir. Kadın engelliler hem engellilik hem de toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri nedeniyle “ezilenin ezileni” olarak çoklu bir ayrımcılığa maruz kalmaktadır.

Engellilerin geneli için yaşanan eğitime, sağlığa, ulaşım, istihdama erişim sorunu, kadın engelliler için daha ağır yaşanmaktadır. Engellilerin sosyal yaşama dahil olmasının önündeki engeller, kadın engelliler için daha büyüktür. "Evlere kapatılma sorunu" kadın engelliler için daha da baskın bir şekilde yaşanmaktadır. Genel olarak korumacı olarak ifade edilen yaklaşım, kadın engellilerin bir sokak öteye gitmesine engel olmaktadır. "Bir sokak öteye gidebilen" engelliler içerisinde kadınların karşı karşıya kalabileceği riskler ağırlaşabilmektedir.

Nitekim kamuoyuna da defalarca kez yansıyan engelli kadınlar, kız çocuklarının istismar edildiğine dair haberler de bu gerçekliği göstermektedir. 27 Kasım 2023 tarihinde Adnan Gidik isimli erkek Balıkesir'de zihinsel engelli N.B.'ye nitelikli cinsel istismarda bulunmuştur. Bunun gibi birçok istismar olayı yaşanmasına rağmen bu suçu işleyen failler hakkında yeterli bir cezai yaptırım uygulanmamıştır. Engelli kadın ve çocukları istismar eden, hamile kalmasına neden olan ve bu suçu işleyen faillerin serbest bırakıldığı haberleride kamuoyuna sıklıkla yansımaktadır. Kadın sığınma evlerinin engelli kadınlar ve engelli çocuğu olan kadınlar için uyumlu ve erişilebilirlikten uzak olduğu ilgili dernekler ve STK'lar araççılığıyla da belirtilmektedir.

Engelli kadınlar ve çocuklar bu ayrımcılığı ve saldırıları yaşarken bugün Türkiye'de engellilere yönelik politikaların yetersizliği en çok da engelli kadınları etkilemeye devam etmektedir. 2011 yılında yapılan “Nüfus ve Konut Araştırması” sonuçlarına göre en az bir engeli olan (üç ve daha yukarı yaş) nüfusun oranı yüzde 6,9'dur (4.876.000 kişi). Erkeklerde yüzde 5,9 olan bu oran kadınlarda yüzde 7,9 olarak tespit edilmiştir. 2023 yılı Haziran verilerine göre; Türkiye'de yüzde 70 ve üzeri engelli olduğu için bakıma muhtaç görülen 251 bin engelli bulunmaktadır. Bu kişiler için 2023 yılında aylık ortalama 403 TL ödeme yapılmıştır. Engellilik oranı yüzde 40-69 arası olan 309 bin engelliye ise aylık ortalama 269 TL ödeme yapılmıştır. 18 yaş altı engelliler için 82 bin kişiye aylık ortalama 270 TL ödeme yapılmıştır. Bu kapsamda yararlanıcı sayısının 2021 yılına göre yaklaşık 25 bin kişi azaldığı verilere yansımıştır. Bu azalış rapor

alma sürecindeki zorlaştırma ve önceden yüzde 40 ve 70 üzeri rapor alan kişilere daha düşük oranlarda rapor verilmesinin bir sonucudur. Bu ödemeler dışında “evde bakım yardımı adı altında” 568 bin engelliye aylık ortalama 5.120 TL ödeme yapılmıştır.

Engelli bireylerin gelirleri ailenin gelir düzeyine bakılarak belirlenmesi de engelli kadınları aileye bağımlı hale getirme ve özne olarak görmeme sonucunu ortaya koymaktadır.

Evde bakım sorumluluğunu ise çoğunlukla kadınlara yüklenmiştir. Bir yandan çocuk bakımı, ev işleri yaptığı için kendine ait bir yaşamı olmayan kadınların bu sorumluluk ile birlikte yüküne yük katılmıştır. Yürütülen engelli politikaları, engelli raporlarının yenilenme süreçlerinin hatta süren hastalıklarda dahi raporların yenilenmesi gerekliliği engelli kadınların yaşamını daha fazla zorlamakta ve birçok hakka ulaşımını engellemektedir.

Bu kapsamda;

1. Türkiye’de engelli kadın sayısı kaçtır? Bakanlığınız tarafından en son ne zaman engelli kadınlara yönelik istatistiksel bilgiler sunulmuştur?
2. Son 5 yıl içerisinde engelli kadın ve kız çocuklarına yönelik istismar vakası yaşanmıştır? Bu suçu işleyen kaç fail hakkında cezai yaptırım uygulanmıştır? Kaç fail hakkında hangi gerekçe ile cezai yaptırım uygulanmamıştır?
3. Türkiye’de kaç sığınma evi engelli kadın ve çocuklara yönelik uyumlu ve erişilebilir halde inşa edilmiştir? Bakanlığınızın buna dönük politikaları nelerdir?
4. Evde engelli bakım hizmeti veren kaç kadın bulunmaktadır? Bu kadınlardan kaç sigortalı çalışmaktadır? İstatistiksel verilerde çalışıyor olarak görülmektedir?
5. Kamusal alanda kaç engelli kadın çalışmaktadır? Bunlardan kaç kendi meslek dalında yerleştirilmiştir? Kendi mesleği dışında farklı kollarında çalışan engelli kadın sayısı kaçtır? Bu kadınlar neden kendi mesleği dışında farklı iş kollarında çalıştırılmaktadır?
6. Raporları yenilenmediği için gerekli haklardan faydalanamayan engelli kadın sayısı kaçtır?